

ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ: НОВІ ВИМІРИ У ВОЄННИЙ ЧАС

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції

2

ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ: НОВІ ВИМІРИ У ВОЄННИЙ ЧАС

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції

Одеса, 16 травня 2025 року

Том 2

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Одеська юридична академія»

ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ: НОВІ ВИМІРИ У ВОЄННИЙ ЧАС

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції

Одеса, 16 травня 2025 року

Том 2

Одеса
2025

УДК 005.332.2(4):316.42(477)“364”“20”(062.552)
Є 24

*Рекомендовано до друку вченою радою
Національного університету «Одеська юридична академія»
(протокол № 8 від 16.05.2025 р.)*

За загальною редакцією **С. В. Ківалова**

Є 24 **Європейські орієнтири розвитку України: нові виміри у воєнний час** : у 2 т. : матеріали Міжнар.наук.-практ. конф. (Одеса, 16 травня 2025 р.) / за заг. ред. С. В. Ківалова. – Одеса : Фенікс, 2025. – Т. 2. – 716 с.
ISBN 978-617-8430-61-0

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Європейські орієнтири України: нові виміри у воєнний час» містять результати наукових досліджень і практичних напрацювань вчених, фахівців і військовослужбовців, здійснені в умовах повномасштабної війни. У збірнику представлено як теоретичні, так і емпіричні дослідження у галузях філософії, загальної теорії держави і права, історії права, сучасних соціально-політичних процесів, соціології та психології.

Особливу увагу приділено аналізу загроз національній безпеці в конституційному, міжнародному та європейському правовому контекстах, а також питанням трудового, соціального, земельного, аграрного та екологічного права. Окремі розділи присвячено функціонуванню економіки та підприємництва в умовах євроінтеграції.

У збірнику також розглянуто проблематику цифрової трансформації, захисту інформації та кібербезпеки в умовах воєнного часу, методику викладання іноземних мов, перекладознавство, лінгвістику і журналістику. Висвітлено наукові здобутки в адміністративному, фінансовому, морському та митному праві, реформуванні судової системи, діяльності прокуратури, правоохоронних органів та адвокатури. Окремо проаналізовано питання кримінального права, кримінального процесу, кримінології, криміналістики, судової експертизи, медико-психологічного забезпечення правосуддя, а також аспекти цивільного, сімейного, господарського права, інтелектуальної власності та патентного судочинства. Розглянуто також актуальні питання діяльності бібліотек у закладах вищої освіти та фізичної підготовки здобувачів вищої освіти.

Збірник адресовано науковцям, викладачам, здобувачам вищої освіти, а також практикам у галузях права, економіки, соціології, політології, психології, філології, журналістики та кібербезпеки.

УДК 005.332.2(4):316.42(477)“364”“20”(062.552)

Відповідальний за випуск **М. Р. Аракелян**

ISBN 978-617-8430-61-0

© НУ «Одеська юридична академія, 2025
© Автори статей, 2025

Кирилюк Алла Володимирівна ВИКОРИСТАННЯ ШІ В ГАЛУЗІ ОСВІТИ	220
Мазуренко Світлана Вікторівна ПРАВОВІ МЕХАНІЗМИ ПРОТИДІЇ ЗЛОВЖИВАННЯ ПАТЕНТНИМИ ПРАВАМИ	224
Мартинюк Іван Вікторович ЗАХИСТ ПАТЕНТНИХ ПРАВ У МЕТАВСЕСВІТІ.....	227
Бакутін Артем Олегович ДО ПИТАННЯ ЗДАТНОСТІ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ СТВОРЮВАТИ ХОРЕОГРАФІЧНІ ТВОРИ.....	230
Бугаєць Альона Сергіївна РОЗВИТОК ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ ТА ПРАВО ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ В НОВИХ РЕАЛІЯХ.....	233
Гриценюк Владислав Олександрович ЗАХИСТ ПРАВ НА МУЛЬТИМЕДІЙНІ ТВОРИ.....	235
Здирко Єлизавета Михайлівна ДО ПИТАННЯ ВИЗНАЧЕННЯ ПРАВОВОГО СТАТУСУ РЕЗУЛЬТАТІВ ТВОРЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В СИСТЕМІ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ УКРАЇНИ	237
Ларіонов Владислав Сергійович ПРАВОВИЙ ЗАХИСТ УМОВНОГО ДОСТУПУ ДО МЕДІА-СЕРВІСІВ: ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ ЄВРОПЕЙСЬКИХ СТАНДАРТІВ В УКРАЇНСЬКЕ ЗАКОНОДАВСТВО	241
СЕКЦІЯ 15. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ГОСПОДАРСЬКОГО ПРАВА ТА ПРОЦЕСУ	
Подцерковний Олег Петрович ЩОДО ПРОБЛЕМ РІЗЬКОГО ПОГІРШЕННЯ СТАНУ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ.....	245
Будурова Ганна Миколаївна ЗМІНА ПРАВОВИХ ТИТУЛІВ МАЙНА ДЕРЖАВНИХ І КОМУНАЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ: ПРАВОВІ НАСЛІДКИ ОНОВЛЕННЯ ГОСПОДАРСЬКОГО ЗАКОНОДАВСТВА.....	248
Гофман Олександр Рудольфович, Петров Володимир Володимирович ПІДТРИМКА ЕНЕРГЕТИЧНОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ: НАЦІОНАЛЬНИЙ ТА МІЖНАРОДНИЙ АСПЕКТИ.....	251
Добровольська Володимира Володимирівна ЩОДО ЛІЦЕНЗУВАННЯ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	254
Згама Антоніна Олександрівна ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ У СУДОЧИНСТВІ: РЕАЛІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ	257
Квасніцька Ольга Олексіївна ДО ПИТАННЯ ПРАВОВОГО ПОЛОЖЕННЯ ОПЕРАТОРІВ ДОСТУПНОГО ЖИТЛА У СВІТЛІ ЗАКОНОПРОЕКТУ «ПРО ОСНОВНІ ЗАСАДИ ЖИТЛОВОЇ ПОЛІТИКИ» ТА ЗАКОНОДАВСТВА ПРО НЕСПРОМОЖНІСТЬ.....	261
Попелюк Вадим Павлович ЩОДО СТВОРЕННЯ ДЕРЖАВОЮ МЕХАНІЗМІВ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВА НА ЖИТЛО В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	264
Войнарівський Микола Миколайович ПРОБЛЕМИ АДМІНІСТРАТИВНО-ГОСПОДАРСЬКИХ САНКЦІЙ У ПЕРЕВЕЗЕННЯХ.....	267
Райчева Світлана Іванівна ВІДОКРЕМЛЕНЕ ПРОВАДЖЕННЯ ЯК КЛЮЧОВИЙ ІНСТРУМЕНТ КОНЦЕНТРАЦІЇ МАЙНОВИХ СПОРІВ У ПРОЦЕДУРАХ БАНКРУТСТВА	271
Артёмов Дмитро Володимирович ЩОДО ПОНЯТТЯ ГОСПОДАРСЬКОГО ПРОЦЕСУАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ	273
Бабалунга Олесь Михайлович НЕДІЙСНІСТЬ АРБИТРАЖНОГО ЗАСТЕРЕЖЕННЯ В КОНТРАКТІ.....	276

ВІДОКРЕМЛЕНЕ ПРОВАДЖЕННЯ ЯК КЛЮЧОВИЙ ІНСТРУМЕНТ КОНЦЕНТРАЦІЇ МАЙНОВИХ СПОРІВ У ПРОЦЕДУРАХ БАНКРУТСТВА

У сучасних правових системах банкрутство дедалі більше розглядається не лише як спосіб припинення діяльності неплатоспроможного боржника, а як складна, комплексна процедура, що включає вирішення численних майнових спорів. В Україні цей виклик покликане розв'язати відокремлене провадження – інструмент, що функціонує всередині основної справи про банкрутство. Його належна імплементація може суттєво підвищити ефективність реалізації процедур неплатоспроможності.

1. Поняття та функціональне призначення відокремленого провадження

Відокремлене провадження – це сукупність процесуальних дій в межах справи про банкрутство, спрямованих на розгляд спорів щодо права власності, виступу майна, визнання правочинів недійсними, тощо, які прямо впливають на склад і обсяг ліквідаційної та конкурсної маси. Його правова природа полягає в поєднанні елементів класичного позовного провадження з особливостями інституту банкрутства.

Відокремлене провадження дозволяє забезпечити «однорідність юрисдикції», усуваючи конфлікти повноважень між господарськими, цивільними, адміністративними судами щодо майна боржника, що опинився у стані неплатоспроможності.

На жаль, поняття відокремленого провадження досі не визначається у процесуальному законодавстві України, що заважає системно підходити до його вдосконалення з урахуванням конкуруючого погляду на процесуальну природу відповідних процедур з боку суддів різної спеціалізації та наукових шкіл, зокрема щодо податкових та деяких інших спорів за участі боржника, стосовно якого порушено справу про банкрутство.

2. Принцип концентрації майнових спорів у справі про банкрутство

Кодекс України з процедур банкрутства (КУзПБ) закріплює принцип, за яким всі спори, що можуть вплинути на формування ліквідаційної та конкурсної маси, мають розглядатися виключно в межах справи про банкрутство. Зокрема, ч. 2 ст. 7 КУзПБ, якщо узагальнити відповідні положення, орієнтує на те, що господарський суд, у провадженні якого перебуває справа про банкрутство, розглядає в межах цієї справи всі майнові спори, що стосуються боржника та його майна, включно з податковими зобов'язаннями, поверненням майна, визнанням недійсними правочинів і результатів аукціонів, стягненням зарплати та поновленням на роботі посадових осіб.

З набранням чинності Кодексом Велика Палата Верховного Суду у своїх постановках дійшла висновку, що всі майнові спори за участю боржника у спра-

ві про банкрутство мають розглядатися виключно господарським судом, який здійснює провадження у цій справі, і саме в межах цього провадження. (прикладом є постанови Велика Палата Верховного Суду у справі № 607/6254/15-цвд 15.01.2020, по справі № 50/311-бвід 28.01.2020) [1].

Отже, йдеться як про позови боржника до третіх осіб, так і про позови до боржника. Такий підхід відповідає загальній меті банкрутства – забезпечити задоволення вимог кредиторів у найвищому можливому обсязі.

Як зазначає Верховний суд, у відокремленому провадженні вирішуються майнові спори, стороною яких є боржник. Завдання такого провадження полягає у збереженні й поповненні активів або конкурсної маси боржника [2].

З практичної точки зору це дозволяє уникати:

- дублювання спорів в різних юрисдикціях;
- взаємовиключних рішень щодо одного й того самого майна;
- зловживань процесуальними правами боржника або кредиторів.

Поряд із цим не завжди можна однозначно відділити одні спори, що можуть вплинути на формування ліквідаційної чи конкурсної маси, від інших, позаяк природа спорів може бути комплексною. Неповнота законодавчого регулювання створює широкі можливості для різного тлумачення процесуальних норм та ускладнює оперативний та ефективний розгляд справ про банкрутство.

3. Для порівняння, у німецькому праві (Insolvenzordnung, InsO) [3] також чітко реалізовано принцип концентрації. Згідно з § 89 InsO, Згідно з § 89 InsO, після відкриття провадження з неплатоспроможності кредитори не мають права здійснювати або продовжувати ІНДИВІДУАЛЬНИЙ ЗАХИСТ своїх вимог стосовно майна, що входить до складу Insolvenzmasse (майнової маси). Це правило гарантує:

- централізований контроль суду та Insolvenzverwalter над усім майном боржника;
- неможливість задоволення окремих кредиторів поза загальною процедурою;
- запобігання «гонці за активами» (race to the courthouse).

Таким чином, принцип, реалізований у § 89 InsO, співзвучний з українським підходом до зосередження майнових спорів у межах справи про банкрутство. Різниця полягає у формах реалізації – в Німеччині це запроваджується через обмеження повноважень кредиторів [4], а в Україні – через процесуальний інструмент відокремленого провадження.

Наявність у суду повноважень розглядати ці спори в межах справи про банкрутство дозволяє уникнути фрагментації судового контролю та забезпечити баланс інтересів боржника і всіх кредиторів.

4. Висновки і пропозиції

Враховуючи національну специфіку та позитивний зарубіжний досвід (зокрема Німеччини), відокремлене провадження має всі підстави стати дієвим інструментом правового регулювання майнових спорів у процедурі банкрутства. Задля підвищення його ефективності доцільно:

- вдосконалити на рівні КУЗПБ чіткий алгоритм застосування відокремленого провадження, в тому числі з погляду виконання відповідних рішень господарського суду у випадку закриття провадження;
- врегулювати випадки розгляду спрва за участі боржника в інших судових провадженнях;
- забезпечити підготовку арбітражних керуючих і суддів у частині реалізації принципу концентрації спорів,
- вивчати і адаптувати досвід ЄС щодо інституційного закріплення єдиного форуму для всіх спорів у межах неплатоспроможності.

Подальший розвиток і вдосконалення відокремленого провадження має стати одним із пріоритетів вдосконалення банкрутного законодавства України.

Список використаних джерел:

1. Банасько А. Актуальна судова практика Верховного Суду в справах про банкрутство. URL: https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/2024_prezent/Prezent_aktualna_sud_praktika_2024.pdf (дата звернення: 12.04.2025)
2. Постанова КГС ВС від 04.10.2023 по справі № 910/8316/20. URL: <https://zakononline.com.ua/court-decisions/show/113958171> (дата звернення: 12.04.2025).
2. Bundesministerium der Justiz. Insolvenzordnung (InsO) vom 5. Oktober 1994 (BGBl. I S. 2866), zuletzt geändert durch Artikel 8 des Gesetzes vom 22. Dezember 2023 (BGBl. 2023 I Nr. 394). URL: https://www.gesetze-im-internet.de/inso/___89.html (дата звернення: 12.04.2025).
4. Fuchs F., Leithaus R. Folgen und Wirkungen der Eröffnung eines Insolvenzverfahrens. URL: <https://www.cmshs-bloggt.de/insolvenzrecht/folgen-und-wirkungen-der-eroeffnung-eines-insolvenzverfahrens/> (дата звернення: 12.04.2025).

Ключові слова: банкрутство, стан неплатоспроможності, відокремлене провадження, майновий спір, господарське судочинство.

Keywords: bankruptcy, insolvency, separate proceedings, property dispute, commercial litigation.

Артьомов Дмитро Володимирович

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірант кафедри господарського права і процесу*

ЩОДО ПОНЯТТЯ ГОСПОДАРЬСЬКОГО ПРОЦЕСУАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ

Господарський процес представляє собою певну цілісну систему проваджень, які послідовно і логічно відбивають його процедуру, та, як правило, провадження асоціюють із його стадіями. Так, на думку фахівців «господарський процес складається з п'яти стадій: 1) провадження в господарському суді першої